



JELENTŐS VÍZGAZDÁLKODÁSI KÉRDÉSEK

2.3. Lónyay-főcsatorna vízgyűjtő-gazdálkodási tervezési alegység



Nyíregyháza, 2009. február

Bodnár Gáspár
igazgató

1. Tervezési alegység leírása

1.1. Domborzat, éghajlat

A 2300 km² nagyságú vízgyűjtő K-i, D-i és Ny-i határai a természetes vízválasztók, a Nyírség dombvidékének hátságain és buckasorain haladnak. É-on a Lónyay-főcsatorna ástott mederben folyik, a szabályozás és vízrendezés során töltésekkel és zsilipekkel alakították ki a határt. Ny-i határa a tiszai betorkollástól Vencsellő-Nagycserkesz között közel É-D irányban halad, majd kissé keletebbre Kálmánházától Hajdúhadházig terjed. D-en a terület legmagasabb dombosorán húzódik Nyíradonyig, majd attól K-re karéjosan É-ÉK felé fordul, Nyírmadát és a Karász-Gyulaházi csatornát is bezárva csatlakozik az É-i, mesterséges határhoz, amely lényegében a főcsatorna vonalát kíséri, illetve annak jobb parti töltésén halad a torkolatig.

A vízgyűjtő, homokbuckás felszíne környezetéhez, az Alföldhöz képest kiemelkedett és változatos felszínű. A terület K-i és D-i részét vastag futóhomok-takaró borítja. Itt van az egész Alföld legmagasabb kiemelkedése, a Hoportyó (183 m). Innen a terep fokozatosan észak felé lejt egészen a Lónyay-főcsatornáig, ahol 95-100 m-es szintek dominálnak. A vízgyűjtő legmagasabb és legalacsonyabb pontja közötti különbség 90 m, a terepesésre a 0,2 % és 3,8 % közötti értékek a jellemzőek.

A talaj döntően homok, a vízfolyások mentén homokos vályog, esetenként vályog fizikai féleségű alluviális üledékeken alakultak ki. A vízfolyások mentén típusos réti talajok, az elzárt völgyekben foltszerűen lápos réti talajok képződtek, míg a magasabb térszíneken futóhomok, humuszos homok és kovárványos barna erdőtalajokat találunk.

A vízgyűjtő terület domborzatilag több kisebb földrajzi tájegységre (tájtípusra) osztható. A Nyírség mint középtáj, a vízgyűjtő csaknem teljes területét lefedi és több kistájra oszlik. Ezek:

- Nyugati vagy Lőszös Nyírség
- Közép-Nyírség
- Északkelet-Nyírség
- Dél-Nyírség

Az éghajlat - akárcsak a Kárpát-medence többi részén is - mérsékelt, szárazföldi, atlanti és mediterrán hatásokkal.

A sokévi átlagos léghőmérséklet területi eloszlása viszonylag egyöntetű, területi eltérései jelentéktelenek, ezért a nyíregyházi adatokat érvényesnek tekintjük a vízgyűjtőterületre.

A nyíregyházi sokévi éves közepes léghőmérséklet 9,7 °C. A legkisebb (7,4°C/1940) és a legnagyobb évi átlag léghőmérséklet (11,7 C°/1934) közötti eltérés 4,3 °C.

Az évi napfénytartam összege Nyíregyházán (1966-1996. közötti adatsor alapján) 1535 óra (1980) és 2158 óra (1986) között változik, sokévi átlagos értéke 1846 óra.

A csapadék sokévi közepes éves összege a Nyírségben 576 mm, az évi maximum 871 mm, az évi minimum 351 mm. A területi különbségek nem jelentősek, de érzékelhetők (legnagyobb és legkisebb érték közötti különbség kb. 50 mm). A rendelkezésre álló közel 150 éves csapadék adatsor alapján megállapítható, hogy 1985-1994. közötti időszak sokévi átlag csapadéka a legkisebb (469 mm, 18 %-kal marad el a sokévi átlagtól).

A hótakarós napok száma leggyakrabban 3 nap és 42 nap között változik, a szélső értékek 0 és 85 nap. Az idényenkénti legnagyobb hóvastagság közepes értéke 14-17 cm, 30-40 cm csak ritkán fordult elő. Jelentős hóvastagság esetén, átlagosan 25-30 mm hóvíztartalom volt jellemző, de ritkábban 70-80 mm is előfordult.

1.2. Települési hálózat

A területhez 57 település tartozik, ebből 10 város. A vízgyűjtőn található Nyíregyháza, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye megyeszékhelye, melynek lakosszáma 120000 fő.

1.3. Ipar, mezőgazdaság, idegenforgalom

A terület túlnyomó részben a szántó művelési ágba tartozik, csak az erősen tagolt, szél által kialakított felszíneken találunk erdőket, illetve elsősorban a réti talajokon rét, legelő művelési ágú területeket, bár e talajokat is jórészt szántóként hasznosítják. A művelési ágak az alábbiak szerint alakulnak (a művelési ágak megoszlása belvízöblözetenként eltérő):

Művelési ág	Eloszlás [%]
Szántó	44,1-48,0
Gyümölcsös	2,9-6,2
Rét, legelő	6,3-9,8
Erdő	7,65-16,3
Belterület	6,0-8,7
Egyéb	14,9-38,8

A fentiekben leírt kimutatásból kitűnik, hogy az alegység területének nagy része (több mint 40 %) szántó művelésű.

1.4. Természeti értékek

A tervezési alegység egy erősen átalakított gazdasági táj. Természetes, természetközeli élőhelyek mozaikosan, elszórtan maradtak fenn, amely a régió természeti jellemzőiből is fakad. A közismert Kállósemjéni Mohos, Vajai-tó és a Nyárjas mellett számos kisebb-nagyobb vizes élőhely, láp, mocsár és szikes tó is jellemző.

Ilyenek élőhely az apagyi Falu-rét és Veres-rét, apagyi Albert-tó, biri Nagy-rét, Napkori-legelő, Újfehértói Orchideás, Újfehértói Sós-tó, Újfehértói Szilas, Baktalórántházi-rétek, Balla-tag, Baromlaki-rétek, Bokor-lapos, Bálintbokori-rétek, Békás-hegyi rétek, Császárszállási Orchideás, Csikos-lapos, Doma, Ercsivár-lapos, Gyujtava, Harangodi-lápok, Honcsokos, Hosszú-hegyi-rét, Királytelki-/Sós-tó, Kiskállói-láp, Kislétai Hosszú-rét, Kis-Polyána, Laskodi Bagda, Leveleki Kismező, Libegős, Mocsolya, Nagy-Bús-dűlő, Nagyszék-/Hosszú-háti-tó, Nagy-Vadas-tó, Nyíregyházi Igrice, Nyíregyházi Lóczi-bokori-tó, Nyíregyházi Mandi-rét, Nyírtassi Nagy-rét, Nyírtéti Malom-rét, Orosi Nagy-rét-dűlő, Orosi Vár-rét, Pócspetri Hegyes-rét, Petneházi Daru-rét, Sajtár-tó, Sényői Nagy-rét, Téglási-láp, Vajai-tó, Veres-rét. Összterületük eléri 2300 hektárt!

Vízfolyásai ugyanakkor többnyire csatorna jellegűek, térségi kapcsolataik erősen sérültek, illetve hiányoznak. Az eredeti élőhelyek, a nyílt homoki gyepek, buckaközi lápok, természetes kisvízfolyások, homoki tölgyesek természetes kifejlődésben csak kis foltokban maradtak fenn. A vizek, vizes élőhelyek védelme, illetve a VKI elvárásainak teljesítése így nem korlátozódhat önmagában csak a csatornásított vízfolyások védelmére. A táj átalakulásának mértéke olyan, hogy vizek jó ökológiai állapota csak egy átfogó vízgyűjtő rehabilitációs program esetén biztosítható.

1.5. Fejlődési irányok

Vízgazdálkodással kapcsolatosan fontos fejlődési iránynak tekinthetjük, hogy a Nyírség vízháztartás javításának céljából már több tanulmány készült, amelyek közül legutóbb a Viziterv

Consult Kft. készített tanulmánytervet a következő elv figyelembevételével: „*a Nyírségben a vízgazdálkodást, az ökológiai célokat is szem előtt tartva új alapokra kell helyezni*” „Ez elsősorban azt jelenti, hogy a természetes csapadékot nem engedjük lefolyni s lehetőleg minden vizet a talajban, vagy mélyfekvésű helyeken és tározókban visszatartunk.”

A terület infrastruktúrájának fejlődése szempontjából jelentős fejlesztési programok vannak folyamatban ezek a következők:

- Ivóvízminőség-javító Program
- Szennyvízelhelyezési Program
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Hulladékgazdálkodási Program

2. Jelentős emberi beavatkozások a területen

2.1. A vízgyűjtő egészét érintő, a lefolyási, az utánpótlódási-megcsapolási viszonyokat jelentősen módosító beavatkozások (földhasználati arányok változása, belvízlevezetés)

A 19. század közepéig a Nyírség nagyobb része lefolyástalan volt. A lefolyástalanságot a sajátos geológiai felépítés, a domborzati viszonyok és a viszonylag kevés csapadék együttesen idézték elő. Természetesen csak felszíni lefolyástalanságról volt szó. A felszínre hulló csapadék egy része ugyanis leszivároghat, mint áramló talajvíz elhagyta a Nyírséget. Csapadékosabb időben, a homokdombok közti mélyedésekben összegyűlt víz hasznavehetetlenné tette a művelt területek nagy részét.

Az akkori társadalmi – gazdasági helyzetben a fő célkitűzés a mezőgazdasági termőterületek növelése volt, ennek érdekében elvégezték a Nyírség lecsapolását. A szabályozás eredményeképpen a nyírségi vizeket a Tiszába szállító Lónyay-főcsatornába délről hat nagyobb (III, IV, VI, VII, VIII, IX. sz. főfolyások) és több kisebb csatorna torkollik. A mai Lónyay-főcsatorna 1882-ben készült el, majd 3 évre rá a jelentősebb csatornák, főfolyások, összesen 750 km hosszban. A lecsapoló csatornák építése egészen 1939-ig tartott.

A nagyarányú lecsapoló munkák eredményeképpen az állóvizekben gazdag Nyírség területén csak néhány viszonylagosan állandó jellegű tó maradt, azonban aszályosabb években ezek közül is többet a kiszáradás fenyeget.

A vízgyűjtőn összesen 1455 km mesterséges belvízlevezető csatorna található. A vízgyűjtő csatornáinak beágyazottsága rendkívül változó 0,5 - 10,0 m közötti, ami azt jelenti hogy, a nyírségi mesterséges vízfolyáshálózat a legtöbb helyen belemetsz a talajvíztükörbe, így az évek nagyobb részében megcsapolja azt. Voltak már olyan évek is, például az 1990-es évek első felében, amikor a talajvízszint a legtöbb helyen a csatornák fenékszintje alá csökkent, ilyenkor azok teljesen kiszáradtak. Igen fontos körülmény, hogy a belvízcsatornák mindenkori fenékszintje jelentősen befolyásolja a vízgyűjtő talajvízháztartását és a főfolyások kisvízi vízhozamait. Ezekben a vízháztartási elemeken keresztül a csatornák beágyazottsága kihat a vízgyűjtő teljes felszíni és felszín alatti vízforgalmára.

A vízgyűjtő vízkészletét adó felszíni lefolyás a jelenlegi vízfolyás hálózat kialakulásával jött létre. A vízháztartási vizsgálatok szerint, a sokévi átlagban lehulló 587 mm csapadék 7 %-a, azaz 42 mm/év folyik le, szeszélyes területi és időbeni eloszlásban. A vízgyűjtő sokévi átlagos potenciális felszíni vízkészlete 87,7 millió m³. Az 1990-es években tapasztalt aszályok miatt eddig nem észlelt lefolyási állapotok is kialakultak. Nevezetesen az eddig állandónak hitt vízfolyások esetenként hosszabb időre is kiszáradtak.

Csapadékos, nagyvizes években a vízhozamok 2-2,5-szer nagyobbak, a kisvizes években pedig 3-7-szer lehetnek kisebbek a sokévi átlagnál.

A felszín alatti vizekről elsősorban azért kell említést tenni, mert a Nyírség döntő része beszivárgási terület, a felszínen végrehajtott beavatkozások kihatnak a felszín alatti vízháztartásra is.

A talajvízjárást természetes és mesterséges hatások egyaránt befolyásolják. A Nyírségben a talajvíz szintje a homokdombok alatt 4-8 m-re, a homokdombok közötti mélyebb részeken 1-2 m-re van a felszíntől. A megfigyelési adatok egyértelműen jelzik, hogy míg a külterületeken az átlagos talajvízszint folyamatosan csökken, addig a csatornázatlan települések alatt emelkedik, vagy folyamatosan magas szinten van.

2.2. A medret és az árteret érintő, főként árvízvédelmi célú beavatkozások (szabályozás, árvédelmi töltések, mesterségesen kialakított meder, fenntartás)

A Lónyay-főcsatorna és a főfolyások torkolati szakaszai töltésezettek, a töltések közötti mélyártér belvízmentesítését - magas befogadói vízállás esetén - 6 szivattyútelep 4,45 m³/s összkapacitással biztosítja.

A Lónyay-főcsatorna balparti töltése, a Vencsellői körgát, valamint a nyíri főfolyások torkolati szakaszainak töltései 6 öblözetben összesen 17,06 km² területet védenek, benne Berkesz, Nyírbogdány, Kemece, Kótaj, Ibrány-Nagytanya, Gávavencsellő belterületeit. Ez a Lónyay-főcsatorna vízgyűjtőjének 0,82 %-a. Gávavencsellő vencesellői területét közvetlenül a tiszai árhullámok, míg a többi területet a tiszai árhullámok Lónyay-főcsatorna töltései közötti visszaduzzasztása, felterjedése veszélyezteti.

A töltések jelenlegi magassága a főcsatorna alsó szakaszán 0-50 cm-el, a felső szakaszán 30-110 cm-el, a főfolyások torkolati szakaszain 40-120 cm-el alacsonyabbak az előírt szintnél. Emiatt 2002-2003-ban megtervezték a Lónyay torkolatánál az árvízkaput. Ennek célja: a jelentősebb Tiszai árvizek kizárása a Lónyay főcsatornából. Az árvízkapu belépésével új üzemeltetési rendet fognak kidolgozni a Lónyay vízgyűjtőjére, amiben az eddigieknél nagyobb szerep jut a Tiszai árhullámokkal együtt előforduló belvizek visszatartásának.

2.3. A vizek tározása és duzzasztása miatt a hosszirányú átjárhatóságban, a sebességviszonyokban, a kapcsolódó felszín alatti vizek állapotában és a vízminőségben okozott változások

Az 1962-1980 közötti időszakban, összesen 7 tározó (Vajai, Rohodi, Leveleki, Székelyi, Harangodi, Oláhréti és Nagyréti tározók) épült meg, melyek elsődleges feladatukon, a belvízvisszatartáson kívül öntözővíz szolgáltatásra, haltenyésztésre, üdülőterületek kialakítására adnak lehetőséget. Belvíztározóként ebből mára csupán 6 db funkcionál (a Székelyi tározó magán tulajdonú horgászto lett elvesztve belvíztározó funkcióját).

A jelenlegi tározók üzemvízszintre való feltöltődés esetén 9,78 millió m³ víz betározására képesek. Az üzemvízszint felett, további 2,78 millió m³ a belvizek átmeneti tározását biztosíthatják.

A Nyírség, Lónyay-főcsatorna vízgyűjtő nevű alegység területén a vizek tározása és duzzasztása által a hosszirányú átjárhatóságban okozott változásokat nem tartjuk jelentősnek. A vizek tározásával és duzzasztásával a vízminőségben okozott változások a tározók leürítésekor okoznak problémákat az érintett vízfolyás tározó alatti szakaszán. A vízminőségben okozott problémák a tározók vizének magas tápanyagtartalmára vezethető vissza. A magas tápanyagtartalom elsősorban a tározókba vezetett belvizek magas tápanyagtartalmával, valamint néhány tározó esetében a halászati hasznosítással magyarázható.

A Lónyay rendszer üzemrendjében a Tiszalöki duzzasztómű megépítésével jelentős változások mentek végbe. A duzzasztás visszahatása a Tiszán Dombrád térségéig tapasztalható, a Lónyay főcsatorna torkolati szakaszán ezáltal az úgynevezett természetes befolyási küszöb megemelkedett, minek hatásaként a főfolyásból érkező vizek magasabb szinten kisebb felszíni esés, kisebb sebességgel tudnak csak gravitációsan a Tiszába befolyani. Az esésváltozás miatt a főcsatorna mozgási energiája lecsökkent, minek hatásaként felgyorsult az iszaplerakódás, ami átterjedt a főfolyások torkolati szakaszára is.

2.4. Jelentős vízkormányzási szabályozások, átvezetések más vízgyűjtőre, illetve más vízgyűjtőről, a cél megjelölésével

A vizsgált terület vízkormányzási szabályozásai a belvízelvezetéshez, illetve a területen található tározók üzemeltetéséhez kapcsolódnak.

A terület vízkormányzási lehetőségei

Lónyay-főcsatorna

21+790 km szelvény	Betétpallós duzzasztó
27+848 km szelvény	Betétpallós duzzasztó
39+180 km szelvény	Betétpallós duzzasztó

Vajai (III. sz.) főfolyás

40+800 km szelvény	Pazarnyi vésztározó be és egyben leeresztő zsilip.
28+910 km szelvény	Vajai tározó duzzasztó zsilip
20+900 km szelvény	Rohodi tározó duzzasztó műtárgy
10+500 km szelvény	Laskodi vésztározó duzzasztó műtárgy

Máriapócsi (IV. sz.) főfolyás

6+950 km szelvény	Székelyi tározó leeresztő zsilip
8+318 km szelvény	Székelyi tározó duzzasztó zsilip
13+ 549 km szelvény	Máriapócsi-Kárestói összekötő zsilip
14+600 km szelvény	Leveleki tározó duzzasztó műtárgy
16+734 km szelvény	Leveleki tározó beeresztő műtárgy

Kállai (VII. sz.) főfolyás

2+350 km szelvény	Betétpallós duzzasztó, magán tulajdonú halastó vízellátásához
6+330 km szelvény	Betétpallós duzzasztó, elzárás magán tulajdonú halastó vízellátásához
15+650 km szelvény	Betétpallós duzzasztó, elzárás magán tulajdonú halastó vízellátásához
21+230 km szelvény	Harangodi tározó duzzasztó zsilip
23+730 km szelvény	Harangodi tározó előülepítő zsilip
26+151 km szelvény	Halastói zsilip, magán tulajdonú halastó vízellátásához

Érpataki (VIII. sz.) főfolyás

25+300 km szelvényben	duzzasztómű, feladata a vízkormányzás , mely egyben az Oláhréti tározó feltöltését szolgálja.
-----------------------	---

A vizsgált területen lévő szivattyútelepeket az alábbiakban foglaljuk össze:

- Kovásztai szivattyútelep
- Zsadányi szivattyútelep
- Cseréstói szivattyútelep
- Rókakúti szivattyútelep
- Mágai szivattyútelep
- Harangodi szivattyútelep
- Halastói szivattyútelep
- Szőlőaljai szivattyútelep

A szivattyútelepek rendeltetése, hogy a belvizet a befogadóba átemelje.

2.5. A szennyvízelhelyezés jellemzői (csatornázottság, szennyvíztisztítók és alkalmazott technológiák, bevezetések felszíni vizekbe, természetközeli megoldások, zárt emésztők és a szippantott szennyvíz elhelyezése), a felszíni és a felszín alatti vizeket érő terhelések

A Lónyay főcsatorna vízgyűjtő területén lévő 57 településből 36 település rendelkezik csatornahálózattal, az összegyűjtött szennyvizek 15 db szennyvíztisztító telepen kerülnek megtisztításra.

A 15 szennyvíztisztító telep közül jelenleg 11 mesterséges biológiai tisztítást végez, míg 4 létesítmény természetes tisztításon alapuló nyárfás szennyvízöntöző telep.

A csatornázott településeken a bekötöttségi arány 16 és 90 % között változik, átlagosan kb. 50 % körüli. Legalacsonyabb Nyírtelek településen, míg a legmagasabb Nyíregyházán és Nyírpazonyban. A mesterséges biológiai szennyvíztelepek tisztítási hatásfoka sok esetben kifogásolt. Jellemzően szervesanyag lebontás, ammónium, összes oldott anyag és nátrium esetében nem tudják a befogadóra előírt tisztítási határértéket biztosítani. Jelentősebb beavatkozásokra a közeljövőben gávavencsellői, baktalórántházi, kemecsei, demecseri tisztítótelep esetében lesz szükség.

A szennyvíztisztító telepek kihasználtsága átlagosan kb. 60 %-os értéket mutat. Három szennyvíztisztító telep (kemecsei, máriapócsi illetve a demecsei) jelentősen túlterhelt.

A kijelölt víztestek szennyezőanyag terhelése, a szennyvíztisztító telepek szennyezőanyag kibocsátásai alapján nagymértékű, de különösen a Lónyay főcsatornába kerül bevezetésre közvetlenül nagy mennyiségű szennyvíz a tiszaberceli (a Felső-Tisza tervezési alegység területén található), gávavencsellői illetve a kemecsei szennyvíztisztító telepeken keresztül.

A közcatornával nem rendelkező települések számszerűleg kisebb arányt képviselnek (21 db). Ezek a településeken, valamint a csatornázott településeken ellátott, de be nem kötött ingatlanokon keletkező szennyvizeket közműpótlókba helyezik el, melyek a szennyvíz gyűjtését és elhelyezését kis (egyéni) egységekben biztosítják.

A közműpótlók szakmai minősége döntő többségében - a legoptimistább becslés szerint is legalább 70-80 %-ban - nem nevezhető korszerűnek még a maga szintjén sem.

2.6. Jelentős települési, ipari, energetikai, bányászati és mezőgazdasági célú vízkivételek vízvisszavezetések, beleértve a szezonális változékonyságot is

A térségben a települési, ipari és az állattartási célú mezőgazdasági vízhasználat kizárólag felszín alatti vízkitermelésből történik; napi átlagos mennyisége: 48,3 em³.

A felszíni vízkészletek szinte kizárólagos használója a mezőgazdaság.

Az általunk vezetett nyilvántartás szerint:

- a felhasznált vízmennyiség alapján 5 % öntözés és 95 % halászat.
- az ellátott terület alapján 46 % öntözés és 54 % halászat
- a felhasználók száma alapján 74 % öntözés, 26 % halászat.

Az öntözési célú felszíni vízhasználatok az utóbbi időben kismértékben csökkentek, elsősorban a bizonytalan vízszolgáltatás miatt. A felszíni vízkészletek időszakos hiánya megnövelte a felszín alatti vízkészletek iránti igényt még a fő vízfolyások mentén is.

2.7. Mezőgazdasági eredetű diffúz szennyezések (hatásuk a felszíni és a felszín alatti vizekre)

A szántók alatti talajvizek nitrát-szennyezettségének megállapítására nincs elegendő adat, ezért a trágyahasználat és a beszivárgási viszonyok felhasználásával becsülhetjük a szennyezett talajvízű területek arányát. A víztestek jellemzéséhez készült országos háttér tanulmány megállapította, hogy a Nyírségben a legelők 10 %-a, a gyümölcsösök 50 %-a, a szántóterületek 30 %-a alatt a talajvizet tápláló beszivárgás nitrát szempontjából szennyezettnek feltételezhető.

2.8. Települési eredetű egyéb szennyezések

A települési szennyező források közül a hulladéklerakók jelenthetnek nagyobb problémát, a vizsgált területen 65 db hulladéklerakó található, ezek közül több már bezárásra került, viszont a területek rekultivációja még nem minden esetben történt meg. Jelenleg folyik a regionális hulladéklerakók kialakítása a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Hulladékgyűjtési Program keretében.

A hulladéklerakók tekintetében a legnagyobb problémát a Nyíregyházi (Borbánya) hulladéklerakó jelenti, ahol a szennyezőanyagok (pl.:benzol) elérték a talajvizet, és már a rétegvizeket fenyegeti.

2.9. A víztestek kémiai állapota szempontjából jelentős ipari és mezőgazdasági eredetű pontszerű szennyezőforrások/terhelések

Elsősorban a felszín alatti víztestek kémiai állapotára van hatással a vízgyűjtő területen működő 7 db baromfi, 4 db sertés és 10 db tehenészeti állattartó telep, ahol jelentős mennyiségű szennyvíz keletkezik. A keletkező szennyvizek legnagyobb részét nyárfás, drénezett nyárfás elhelyező területeken, kisebb részét földmedencékben, valamint szántóföldön kiöntözéssel helyezik el ellenőrzött körülmények között.

A vizsgált területen folyamatban lévő a víztestek kémiai állapota szempontjából jelentős ipari szennyezőforrásokhoz kapcsolódó kármentesítéseket az alábbiakban foglaljuk össze:

Település	Helyszín megnevezése	Kármentesítés befejezésének határideje	Jellemző szennyezőanyagok	Megjegyzés
Kállósején	Kossuth u. 128-130. alatti ingatlan a volt ELFÉM KFT. telephelyén vesz.hull.tárolás és galvánipari szv. kezelés hatása	2009.06.30.	TPH, PAH, klórozott alifás CH,	A kármentesítési tevékenység folyamatban van
Nyírbogdány	savgyanta tároló medence	2007.10.31.	TPH, Szulfát	A kármentesítés folyamatosan zajlik
Nyírbogdány	bázistelep	I. ütem: felúszó szénhidrogén eltávolításáig	TPH	A kármentesítés folyamatosan zajlik. Jelenleg átlagosan 72 cm vastagságú a felúszó szénhidrogén.
Nyíregyháza	ESSO közforgalmú üzemanyagtöltő	2008.11.30	TPH	A bekövetkezett haváriát követően a szennyezett talajt kicserélték, jelenleg a talajvíz tisztítása zajlik.
Nyíregyháza	keskeny nyomközű vasút régi üzemanyagtároló és feladó kút környezete	2008.06.30.	TPH, PAH, Naftalin, Arzén	A kármentesítés folyamatosan zajlik.
Nyíregyháza	Az ipari alapanyag (Benzol, Toluol) tartályok és tüzelőolaj tartály környezete	2005.12.31. M:2007.09.30.	TPH, Benzol, Toluol, Xilol	A kármentesítés sikeresen és folyamatosan történik, a közeljövőben várható a befejezés.
Nyíregyháza	Volt Báthory István laktanya üzemanyagtároló	2009.03.31.	TPH, PAH, BTEX, klórozott alifás	A tényleges műszaki beavatkozás értesítés alapján 2007. szeptember 17-én

			CH	megkezdődött.
Nyíregyháza	üzemi üzemanyag-töltő tartálypark	2008.06.30.	TPH, Benzol, Toluol, Xilol,	Az előírt talajcserét elvégezték, hátra van még a talajvíz tisztítása.

3. A Jelentős vízgazdálkodási kérdések

3.1. Hidromorfológiai változások:

3.1.2. Belvízvédelmi tevékenység hatása:

- A síkvidéki vízelvezetés (belvízmentesítés) miatt kevés víz marad a területen, vizes élőhelyek és vízigényes vegetáció visszaszorult, tehát a gazdasági jellegű vízkárok megelőzése vagy csökkentése érdekében végzett műszaki beavatkozások tevékenységek korlátozzák a mély fekvésű területeken a vizes élőhelyek életfeltételeit. Ezen túlmenően az éghajlatváltozás várható következményei tovább súlyosbíthatják az elvezetett víz hiányát.
- A nyírségi mesterséges vízfolyáshálózat a legtöbb helyen belemetsz a talajvíztükörbe, így az évek nagyobb részében megcsapolja azt. A felszín alatti víz mennyiségi állapota nem megfelelő amely így kedvezőtlen hatást gyakorol a felszín alatti vizekkel való kapcsolatra épülő vizes élőhelyek ökológiai állapotára, különösen a homokhátságokon.

A belvizek által okozott gazdasági károk jelentős vízgazdálkodási problémának tekintendők, a károk megelőzése és csökkentése fontos feladat. A szükséges intézkedéseket azonban nem a vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben kell megtervezni.

Ugyanakkor a belvízrendszereket és a működtetésüket úgy kell átalakítani, hogy a vizes élőhelyláncok a síkvidéki területeken rehabilitálhatók legyenek. Az ehhez szükséges intézkedéseket a vízgyűjtő-gazdálkodási tervekben meg kell tervezni. Folyamatban van a természetvédelmi, valamint a gazdasági és szociális szempontoknak egyaránt megfelelő „belvízgazdálkodás” kialakításának előkészítése.

3.2. Szervesanyagok és tápanyagok által okozott szennyezések:

3.2.1. Diffúz terhelések hatása a mezőgazdaságból és a települések területéről, eutrofizáció:

- Felszíni és felszín alatti vizek szennyezettsége, melynek okai: szántóföldek túl nagy aránya, a vizek védelme szempontjából nem megfelelő mezőgazdasági gyakorlat, (pl.: a művelt terület és a vízpart közelsége miatt), intenzív mezőgazdasági művelés, állattartó telepek, kommunális hulladéklerakók és a belterületekről lefolyó vizek.

3.2.2. Szervesanyag és tápanyag szennyezés települési szennyvíz bevezetésekből:

- Felszíni vizek terhelése települési tisztított szennyvíz bevezetések miatt. A gondok elsősorban akkor jelentkeznek, ha a közvetlen befogadó kis vízhozamú (pangó vízű vagy időszakos) vízfolyás illetve állóvíz. További probléma, hogy a már meglévő telepek jelentős hányada elavult technológiával működik, túlterhelt, vagy az iszapkezelés megoldatlansága miatt rendszeresen szennyezi a felszíni befogadókat.

3.3. Ivóvíz ellátásra használt felszín alatti vizek nem megfelelő minősége:

- Természetes eredetű ivóvízminőségi probléma (arzén, ammónium, vas, mangán) a következő településeken: Apagy, Balsa, Besenyőd, Biri, Bököny, Érpatak, Gávavencsellő, Geszteréd, Hodász, Kállósemjém, Kántorjánosi, Kemece, Kisléta, Kótaj, Laskod, Levelek, Magy, Máriapócs, Nagykálló, Napkor, Nyíradony, Nyírbogdány, Nyírbogát, Nyírderzs,

Nyíregyháza, Nyírgyulaj, Nyíribrony, Nyírpazony, Nyírtét, Nyírtura, Ófehértó, Pócspetri, Székely, Sényő, Téglás, Újfehértó

- A következő települések vízbázis védőterületet érintenek: Kállósemjén és Nagykálló, Gávavencsellő, Nyírtelek, Buj, Vaja, Ór, Baktalórántháza, Levelek, Magy, Márispócs, Nyírbogát, Kisléta, Szakoly, Biri, Geszteréd, Bököny, Kemece, Kótaj, Nyíregyháza ezeken a településeken a felszín alatti vizek védelme kiegészítő intézkedéseket igényel a 123/1997. Korm. Rendeletnek megfelelően. A vízbázisvédelmi program keretében az alegység területén lévő 20 db vízbázis közül 8 db vízbázis diagnosztikai vizsgálatai készültek el, azonban a hátralévő diagnosztikai vizsgálatok elvégzését, a vízbázisok biztonságba helyezését és tartását jelentős vízgazdálkodási kérdésnek tekintjük.

ADATLAP

a Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek készítése” című KEOP 2.5.0 projekt keretében működtetett
VIZEINK.HU honlapon történő dokumentumok publikálásához

1. A beküldő szervezet neve:

1.1. Kontakt személy:

1.2. Telefonszám:

1.3. E-mail:

2. A dokumentum címe:

2.1. A dokumentum típusa:

2.2. A dokumentum státusza:

2.3. A dokumentum verziószáma:

2.4. A dokumentum zárásának időpontja:

2.5. A publikálás kezdete:

2.6. A publikálás vége:

3. A dokumentum helye a tervezési rendszerben:

országos

regionális

helyi

4. Kulcsszavak:

5. Egyéb fontos kérdés a honlapon történő publikációval kapcsolatban:

Amennyiben az adatlap kitöltésével kapcsolatban kérdése merül fel, kérjük írjon a vizeink@respect.hu címre!